

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΥΠΟ κ. ΣΤΕΦ. ΔΑΦΝΗ

ΤΟ ΚΑΝΟΝΙ

Στήν τουρκοβενετοάνικη πόλη, που έχει κάστρα, μπενιένιο, φόσες, κι' όπου περνώντας μέσ' από μισοκόκτεις στοές, κατιβαίνει κανείς από γλιστερές σκάλες στα μισοφαγαμένα μοιράγια—στην παλιά χώρα, οι δρόμοι με τὰ ψηλά σπίατα στενεύουν σαν κανάλια. Σε διάφορες γωνίες, στέκει από τὰ παλιά χρόνια δλόρφο, άκουμισμένο στο γραντόλιθο κανενός σπιτιού, ή μηπημένο στη γής, κά-ποιο κανόνι...

Σ' ένα τέτατο στενωρούκι, που δέ θα χορούσε να περίση άμάει, σέ μιάν άνηφοριά, βρισκόται μηπημένο, με τή μπούκα του άπάνω, ένα μικρό κανόνι, μπρονζένιο, κομψό, χυμένο στη Βενετιά, καθώς τό δείχνει ή έπιγραφή της; ράξης του. Τό κανόνι τούτο έχει την ιστορία του, ξεχώρη κι' αίματοςτάλαχτη.

Ύστερ' άπ' όλα αυτά, ό άναγνώστης θά περιμέ-νη καμιά διήγηση πολεμική, με παλληκαριές και αυτοθυσίες, κορμιά τραγώδια της εποχής του Φαγα-κίσκου Σιγχιρέδου ή του Ταρωνίτη, «ανάμεσα Τουρ-κων και Βενετοάνων», βγαλμένη από κανένα παλιό χρονικό. Λοιπόν, όχι. Η τραγωδία τούτη δεν είν' έπική. Είπε ιστορία σύγχρονη, γλυκειά σαν τόν «Ε-ρωτα, μά και μικρή σαν τό θάνατο.

Η κοπέλλα ήταν άσπρη κι' άγνή, σαν τό άγιό-κλημα που σκαρφάλωνε άκάμα στο πέτσιλο του άν-τικηνού σπιτιού. Άνθη τ' όνομά της και δεκάξη τὰ χρόνια της. Τή θυμόνται, αίγουρι, άκόμα, όσοι με γράψα τώρα μαλλιά, έχουν καιρό να γυρουνό στα περσάκια, στη νιότη τους.

Η Άνθούλα ήταν ή άνάλαφο ψυχή μέσα στο τρίπα-το έκείνο σπίτι, που είχε την όψη κάστρου. Χιτωμένο όλο άτό πέτρα πελεκητή, χωρίς άσβεστόχρωμα άπέξω, είχε μεγάλα πράσινα παράθυρα κι' ένα μακρόστενο μπαλ-κόνι που τραβούσε σέ όλη την πρόσοψη. Τό σπίτι θάηταν ακουθωτό άν ή Άνθούλα δεν έρρόνιζε να τό ντύση με λουλούδια και διάφορα φυτά.

Σέ όλο τό μακρος του μπαλκονιού φρόντωναν τὰ γεράνια, οι γαρουφαλές, τὰ πελαργόνια, τὰ νυχτο-λουλούδια. Και από τόν κήπο κάτω, που μοσκομύρι-ζαν πότε οι γαλιές, και πότε οι νανταρινές, έφρχι-νε τις ξανθοπαζιζίνες σκάλες του τό άγκόκλημα και σκαρφάλωνε έρωτι-κά ή μπαζάνια, κορνιζόφροντα παράθυρα και παραθρόνια...

Και εκεί κατά τό δειλινο, που ή Άνθούλα, με τή μιá κοτσιδά κομμένη πίσω, την άλλη μπροστά, έβγαινε ν' άκουμιστή στο πρεβάτο του άκρη-νού π' ιφ'ιθυριού, άν περνούε κανείς τό στενό δρομάκι, θάβλεπε την πιό χαριτωμένη ζωγραφιά στην πιό ταίριαστή της κορνίζα, την άνθινη.

Η Άνθούλα όφράνευε άτό μικρή. Μέσα στο μεγάλο έκείνο σπι-τι ζούσε με τόν πατέρα της, γέρο συνταξιόχο, τριβηγμένο πιό άπο τή ζωή, και μιá παλιά του; ύπερήτρια, γριά και κοινή. Ο ά-λος ό κόσμος της Άνθούλας ήτανε τὰ βι-βλία της; και τὰ έργοχέρια της. Η κόρη έ-βλεπε τόν κόσμο άνάμεισ' από λουλουδιένες κορνιζες, όπως της τόν έδειχναν τὰ Γαλ-λικά ρομάντζα που έδιάβαζε στις μοναχικές της; ώρες και όπως άγατούσε να τόνε στο-λίξει ή κοριτσίστικη φαντασία της.

Πολλές φορές, — ύστερ' από τό δάβασμα κανενός αισθηματικού κεφαλαίου του Άλ-φόνσου Κάο ή του Ζεβακό, — άγγιγε τοντας τή θάλασσα που φούριαζε πέρα από φιλμη-τα του μπάτι, ροδοβαμμένη από τό ήλιο-βασιλέμα, συνεισφύρονταν όπό τὰ πανιά κα-νενός μαρινού κεραιθού και θαρούσε

πως βλέπει καμιά γαλέρα να φέρνει ίππότες δαντελοφόρους από τ' άκρογάλια της Βιεντίας ή της Κύπρου. Η Άνθούλα ζούσε τ' όνειρό της! Κ' έτσι, σιγά-σιγά, στο μυαλό της ρομαντικής κοπέλ-λας, ό κόσμος του μύθου κι' ή πραγματικότητα είχαν μπρεθετεί άξεδιάλυτα.

***

Μά να που μιá μέρα ή μικρούλα ή Άνθη με τις ξανθές πλε-ξούδες, ή γκρόχεν του παραμυθιού, βρήκε τόν ίππότη του όνειρου της, τόν άφέντη της καρδιάς της.

Γίνηκε ένα δειλινο, εκεί κατά τό σβόσιμο του Μάη, που ήταν γλιανός ό άέρας, γιομάτος από τόν άνασσαμό τών λουλουδιών. Κείνη τή χρονιά, θάλεγε κανείς πως ή γέρικη ζιτζικιά, έφρχιό στα κάγκελα του κή-που, κοντά τό δρόμο, είχε βαλθεί να στολιστή σόν άρχόντισσα βυζαντινή. Τά γερά κλωνάρια της ά-σημοπαίζαν από λάμψη κι' ήταν μυριάδες τὰ κί-τρινα άνθάκια της που έξυχναν τή ζαλιστική μυ-ροδιά.

Η Άνθούλα είχε άκούσει τό διπλοκάμπανο, θυ-μήθηκε πως ζημιέφανε σκόλη και συλλογίστηκε πως δίχως άλλο θάπρεπε να στείλει ένα μπουκέτο στην ξαδέφερη της την Έλενίτσα που γρόφταε αίριο, μα-ζί μ' ένα καρτ-ποστάλ, που να γράφη άπάνω: «Έυχομαι πάν τό έπιθυμητόν».

Έγραψε στο άμπουκο, διάλεξε μιάν άγραφή καρ-το, μ' ένα περοτέπι στη γωνία, που κρατούσε ένα γραμματάκι. Είπε: «Ωραία είνε! Θά τής άρέσει.» Έγραψε: «Τη άγαπητή μου ξαδέλφη Έλένη...», έσυμπλήρωσε την προσέφωση με την ελγή, κι' ύστερα κατέβηκε σόν κήπο να μαζέψει λουλούδια για τό μπουκέτο.

Ο δρόμος ήταν ήσυχος. Διαβάτης κανείς. Η Άνθούλα μάζεψε μερικά έκατόφυλλα, έπειτα έκο-ψε τρία γαλάκια κρίνα, είπε «γαρούφαλλα έχουμε στο μπαλκόνι», και προσέφρησε στα κάγκελα, στην άνθιαμένη ζιτζικιά... Τήν ώρα που ήταν άφροσω-μένη να κόβη από τ' άνθόφορα κλωνάρια, άκουσε άλαφρό θρόμφο κοντά της, γύρισε και είδε ένα πρόσωπο κολλημένο στα κάγκελα. Τρόμαξε, έκανε «ά!» και τό ψαλλίδι έπεσε από τὰ χέρια της.

— Σας έκαμα να τρώμαξε, δεσποινίς. Παρντόν! είπε ό άγνω-στος όλλα δεν άποκαμούντηκε.

Ήταν ένας άνθητολογόχος του Πεζικίου, νέος, ψηλός, με κα-στανό μουστακάκι, με μάτια βαθυγιάλαζα που κοίταζαν έντονα την κό-ρη, με τό χυτό κορμι σφαιμένο σέ μιάν άφειδάσιτη κωνίονα στήλη. Κρατούσε τό σπαθί κάτω από την άριστερή μασχάλη, ενώ με τό δεξιό χέρι έξακολουθούσε να κρατΐ τό στήμα του στρατιωτικού χαιριτισμού.

— Σας έτρόμαξα..., ξαναείπε με γλυκό χα-μόγελο.

Η Άνθούλα είχε γίνει πιό κόκκινη από τὰ τριαντάφυλλα της.

— Δεν πειράζει... μουρούρισε μ' έπαρχιώ-τικη άφέλεια, τι θέλετε;...

Έκείνος τότε άρχισε να ζητάη πληροφο-ρίες για μιό οικογένεια που κατοικούσε σ' ε-να γειτονικό σπίτι, οικογένεια ένοφερμένη, μιá κυρία χήρα με δυό γιουσίς: έναν υπάλ-ληλο της Έθνικής Τραπέζης και τόν άλλο άξιωματικό, και μιá κόρη.

— Χτύπησα πολλή ώρα την πόρτα, μά δέ μου άπάνται κανείς, είπε. Είμαι συγγενής

Άνθούλα τόνομά της και δε-κάξη τὰ χρόνια της

τους... Ήρθα τώρα δά με τό βαπόρι, και δέν ξέρω.. μ' νομίζω πως έδω κάπου κάθονται... "Αν με πληροφορήσαν καλά...

"Η Άνθούλα είχε άρχισει να ξαναβρίσκει τό θάρρος της. Η εθηνικά στάση του νέου άνθροπολογού, ή γλυκειά φωνή του, την εκάψωναν εκεί. Σήκωσε τό κεφάλι και τότε κοιτάξε με τό παρθενικά της μάτια γεμάτα άθωότητα. "Άρχισε να του δίνει πληροφορίες: Βέβαια, δέν έκανε λάθος ο κύριος άξιωματικός. Στο πλαγιού σάι κάθεται ή κυρία Χατζηγιάνη με τους γιουσίους της και την κόρη της. Είνε φίλη της μάλιστα ή "Αλεξάντρα. Προχτές ακόμα έλαβε γράμμα της από τής "Αθήνας, κ' από χει, τής έγραψε, θα πάνε να περάσουν τό καλοκαίρι τους στην Αίδηψο. Πώς δέν τό ήξερε αυτό ο κύριος άξιωματικός; Οι δυο γιοιού είναι δώ, μά ή κυρία Χατζηγιάνη με την κόρη της ταξιδεύουν. Πάει για λουτρό ή κυρία... "Υπέφερε ή καυμένη δλον τό χειμώνα από άρθρίτιδα, έμπληρώσε ή Άνθούλα με συμπάθεια.

"Η κορβένα είχε σπρώσει πιά για καλά. "Εκείνος δέ βιάζότανε να φύγη από τό κάγκελλα.

— Περίεργο, πως δέ μου τόγραψαν, είπε. Και είμαστε στενοί συγγενείς έξωστε. "Η κυρία Χατζηγιάνη είναι άδελφή της τέρας μου.

— "Αλήθεια ; Και ή άπονηρενή κοπέλλα έδοξε και να τον άκούη με μά προτόφανη γη' ατήν ευχαρίστηση στην καρδιά. "Ο άξιωματικός, που την κοιτάξε με τό αώνιο χαμόγελο, κ' έφερε ποτέ-ποτέ τό χέρι στο γείσο, ο νέος που ήταν πρώτος έαδερφός της φίλης της της "Αλεξάντρας, της φανότανε τώρα σάν παλιός γνώριμος (εμά καταβήσσε τό χέρι σας, κύριε, μήν κουράξομαι !-) (έκείνος τό κατέβασε), της φανότανε σά φίλος που τον ξανάβλεπε ύστερ' από μακριά άπουσία... "Ερχότανε από τή φουρούα Πατρών, μεταθεθειμένος από Σίνταγμα τους. Και ήταν εύνοχός, έλεγε, γιατί είχε στην πολλή αητή μου συγγενική οίκονγένεια και ακόμη γιατί, από τις πρώτες ματιές που έφαιξε, ο τόπος δέν του φάνηκε καθόλου άσχημος, ο κόσμος του πολύ-πολύ εύγενης..

Κ' έφαιξε πάλι στην κόρη ένα βλέμμα που την έκανε να χαμηλώση τό μάτια της.

Γίνηκε σωπή. "Η Άνθούλα έννοιωσε τώρα μάν άξαφνη ταραχή στην καρδιά. "Εκείνος είπε : — Τι δέντρο εν' αυτό, δεσποινίς ; — Τριζιφιδιά.

Τι δυνατά που μυρίζει !... "Αν επιτρέπεται... και πέρασε από τό κάγκελλα τό χέρι του να πιύση ένα κλωνάρι.

— Ευχαρίστος ! απάντησε κείνη. Και χωρίς να τό πολυσυλλογιστή, έτσι σάν αυτόματα, χύρισε από τό μπουέτο της ένα τριαντάφυλλο και δυο κλωνάρια τριζιφιδιάς και τό πρόσφερε στο νέο.

"Ευχαριστώ ! και τ' άκούμπησε στά χείλη του. "Η Άνθούλα χαίρεται με τό κεφάλι, και άργυροτεράτηνη τραβήχτηκε στο βάθος του κήπου, τυλιγμένη στις πρώτους ίσκιους της βραδείας που κατέβαινε από τον άνοιξιμάτιο οφράνο... Μά δού βρόθηκε πάνω, στην κορμαούλα της και κρυφοκοίταξε από τις γροβιλλες, είδε τό δρόμο έρημο και λυπήθηκε.

"Όμως, κάτω από τό παράθυρο της, στη γωνιά, τ' άλερθο βενταίνικο κανόνι, με τό στόμα του που έκαχε κατά πάνω άνοιχτό, άπόψε της φάνηκε λιγότερο βαρύ και μάζο. Και όλα γύρω της άπόψε ήτανε σάν καινούρια, πιο άλαφρά, και — γιατί όχι; — πιο αγαπημένα...

Τό βράδι, ο πατέρας της τή βρήκε συλλοσιμένη και παραξενεύτηκε. Τη ρώτησε την αί.α. Μά, μήπως ήξερε κ' ε.θ.ή ;... "Άργησε πολύ, να την πάρη ο ύπνος, εκείνη τή νύχτα. Και σ' όνειρό της είδε τό νέο άξιωματικό, να περπατούνε μαζί στον κήπο και να κόβουνε λουλούδια.

***

— Μά γιατί είο' έτσι σήμερα, Άνθούλα ; — Πώς είμαι ; — Νά... σά συλλοσιμένη, σάν άφηρημένη. Σου κουβεντιάω τόση ώρα και δέ μου δίνεις απάντηση. Θαρώ πως δέ με προσέχεις, και μου κατοφανείται. — "Ελένισα μου !

Και ή κοπέλλα, που στην καρδιά της κελαιοδουσε κιόλας τό θεο πουλί του "Ερωτα, πέρασε τό μπράτσο γύρω από τή μέση της φίλης της, και πήγαιναν έτσι μαζί, άργυροτεράτηνες στο μοναχικό δρομο... Πέρασαν από τή θολοτή καμάρα των «Πέντε Άδερφιών», γύρισαν άριστερά και πήσαν τον άνήφορο της άκτής, έφαιξα στο Κάστρο. "Αγανάτη τους ή θάλασσα, γελαστή, άνοιξιατική, τύλιγε και ξετύλιγε τό μπλέ της άλάτι, που έπάνω του πήγαιναν κ' ερχόντουσαν, άσπρες σαίτες, να θαλασοπούλια. "Αλαφρά τ' "Αργολικά βουνά μαντεύονταν σιό φόντο, τυλιγμένα σιούς άχνούς του δειλινού. "Η αναπτή των φωκιών, ανακατωμένη με την ευωδία της αγριοβιολέττας, που άνθιζε στις σκιμαμάδες των βράχων, έφταιε ένα ύποβλητικό άρωμα, γλυκόπικρο. Δύο φορές ή Άνθούλα άναστέναζε.

Προχώρησαν έτσι οι δυο φιληνάδες... "Η "Ελένισα έλεγε πολλά, κελαιοδουσε σάν άφρόντιστο πουλί... "Η Άνθούλα της άπαντούσε με σύντομες φράσεις, προσπαθώντας να συμμαζέψη τό νού της, που

τόν έννοιωσε ποτέ σκόρπιον σ' δλον τον κόσμο, και ποτέ συγγεντωμένον σ' ένα πρόσωπο που τής χαμογελοουσε άνάμεσα σε δυο χρυσές σπαλέτες.

Στό φινάλε του άνηφορικού δρόμου, στο στρήνιμο, πενήντα μέτρα πάνω από τή θάλασσα, βρισκόται μιά μικρή εκκλησιά, ή Παναγιά ή Κατακρυμμένη, «ή Παναγίτσα», όπως τηνε λέν ο ντόπιοι. Είνε στην κορυφαία του βουνού, συμπαζωμένη, έξωρη, με τό μυστηριακό φως των καντηλιών της, που άντιφεγγίζουν έπάνω στα παμμάλια εικονίσματα. "Εξο από τή εκκλησιά βρισκόται ένας έξώστης με ξύλινα πάγκους. ένα περβολάκι με κόνιους και δεντρολίβανο, ένα λιγνό κυπαρίσσι. "Επάνω από τή εκκλησιά κρέμονται οι αλώνιες φραγκοσικιές, οι κάπρες και τό παρθενούλια. Και πέρα ο "Αργολικός κόρφος, άνοιχτός και καλύτερος...

Στόν έξώστη, κείνη την ώρα, δέν ήταν κανείς. Οι δυο φιληνάδες κάθσαν στον πάγκο. "Η "Ελένισα—που ήταν δυο χρόνια μεταλείτερη—βάλθηκε να στενωφή τή φίλη της μ' έρωτήσεις, στο αώνιο μοτίβο : «Τι έχεις ; γιατί είσαι συλλοσιμένη ;» "Η Άνθούλα δέν άπαντούσε τώρα. "Ο τόπος, ή ώρα, ή άνάμνηση, της ξαναφάνηκε την προχθεσινή συγνήνηση. Κι' ότ'ας, σε κάποια στιγμή, ή εαδέρφη της, πινόνατς της τά χέρια και κοιτάζονάτς την κατάρματα, της είπε : — "Ανθούλα ! μήπως είνε κανείς που... Μήπως είο' έρωτωμένη ; ; ή παρθένα των δεκάξη χρόνων έκρυψε τό κεφάλι στα γόνατα της "Ελενισας και άρχισε να κλαίη... "Η "Ελένισα χάιδεσε τό κεφάλι της άφραנית, σά μεγαλειότερη άδερφή, και άκουε έτσι, με τή γλώσσα των δακρύων, τό μυστικό της εαδερφούλας της. Τις λεπτομέρειες θα τις μάθαινε άργότερο, όταν ή νευρική κρίση θα της περνούσε...

Και άλήθεια, να τώρα που ή κρίση κατέβαινε, τό κλάμα της παρθενικής καρδιάς λιγούσε, έσβηνε, και ή Άνθούλα σήκωνε τό κεφάλι και κοιτάζε την εαδέρφη της μ' ένα χαμόγελο που ήτανε σάν οφράνο τόσο ύστερ' από άνοιξιατική μαύρα.

— Λοιπόν, ρώτησε ή "Ελένισα άλυπομόνη τώρα, πούος είνε ; πές μου τ' όνομά του ;

— Δέν ξέρω.

— Δέν ξέρεις ; ! (και τό μάτια της κοπέλλας ενετόθηκαν με έκπληξη). "Αγαπάς ένα νέο και δέν ξέρεις όύτε τ' όνομά του ; Κολό και τόυτο !

"Η "Ελένισα γέλασε. "Η Άνθούλα τήνε μιμήθηκε σάν άργυρόχοος άντιλάου.

— Και... δέ μου λές... μήπως μαζί του ;

— Νάι.

— Πότε ;

— Προχτές... Και...

"Εκείνη τή στιγμή άκούστηκε άξαφνα θόρυβος από βήματα και όμιλλες άνθρώπων. Κάποιος έρχόνταν προς εκεί, άνεβαίνοντας τον άνήφορο. Οι δυο εαδερφάδες διακόψανε την έμπιστινική συνομιλία τους και περίμεναν. Οι περπατησιές όλοένα και πληθιαζάν... Και να, στο στρήνιμο του δρομαίου, να ξέγναντα στον έξώστη της εκκλησιάς, παρουσιάστηκαν δυο νέοι, ο ένας με πολιτικά, ο άλλος με στρατιωτική στολή. "Η "Ελένισα πετάχτηκε όρθια, με κάποια ταραχή. Τό ίδιο έκανε και ή άλλη.

— "Ελένισα... μουθυμίσε με μασουρισμένη φωνή σ' ατή της εαδέρφης της και σφρίγγοντας τό χέρι... Αυτός είνε !..

"Η "Ελένισα κερνήθηκε. Με φωνή που μάτια προσπαθούσε να την κρατήση σταθερή, ρώτησε :

— Αυτός ;... ποιος αυτός ;... Ποιός από τους δύο ;...

— "Ο άξιωματικός !

— "Α !

Και μ' ένα στεναγμό που της άλάφρωσε τό στήθος, ή "Ελένισα ξανάπεσε στον πάγκο. Δόξα σ' ο Θεός ! Δέν έπόκειτο για τον άλλο... Δέν ήταν ο Νίκος, ο Νίκος της που αγαπούσε ή Άνθούλα... "Ηταν ο άλλος... "Ε, λοιπόν τά πρόματα πήγαιναν ώραϊο, πήγαιναν θαμνάσια ! Γιατί, φαίνεται, πως ο νέος εκείνος άξιωματικός, που ή "Ελένισα τον έβλεπε μά πρώτη φορά, θα ήταν κανένος συγγενής ή φίλος, πούος έξοι, του Νίκου, που θα ήθεε τώρα στον τόπο τους. "Ας είνε. "Ου! αυτά ήτανε λεπτομέρειες που θα τις μάθαινε άργότερα. Τό σπουδαίο ήτανε ένα : πως ο αγαπημένος της Άνθούλας δέν ήταν ο δικός της. "Ηταν ο άλλος, ο προσφαιμένος. "Αχ, πως φοβήθηκε !... (Τό τέλος στο προηγούμενο.)

ΣΤΕΦ. ΔΑΦΝΗΣ

ΕΥΘΥΜΑ ΛΟΓΙΑ

Μεταξύ νέων της έποχής : — Είνε άλήθεια πως διελύθησαν οι άρραβόνες σου με τή Ντόρα ; — "Αλλοίμονο, ναί ! Και με τό χειρότερο τρόπο μάλιστα. — Πώς ; — "Απλούστατα τήν... παντρεύτηκα !...

Κουβεντιάσαν δυο ειρηνοφίλοι :

— Μά δέν μπορείς, τέλος πάντων να βρουν έναν τρόπο όστε να πάψουν για πάντα οι πόλεμοι ;

— Άκούς λέει... "Υπάρχει ένα απλούστατο μέσον : Νά συμφωνήσουν δηλαδή όλα τά Κράτη μεταξύ τους κ' έν περιπτώσεις πολέμου να πληρώνη τά έθνοα, κάς ζημιάς και τά σπασμένα γενιόκος ό... νικητής !...

Ο ΚΑΤΕΨΥΓΜΕΝΟΣ

Την ώρα πουταν άρσοιωμένη γ' κόβη άπ' τ' άνθοφόρα κλωνάρια...

